

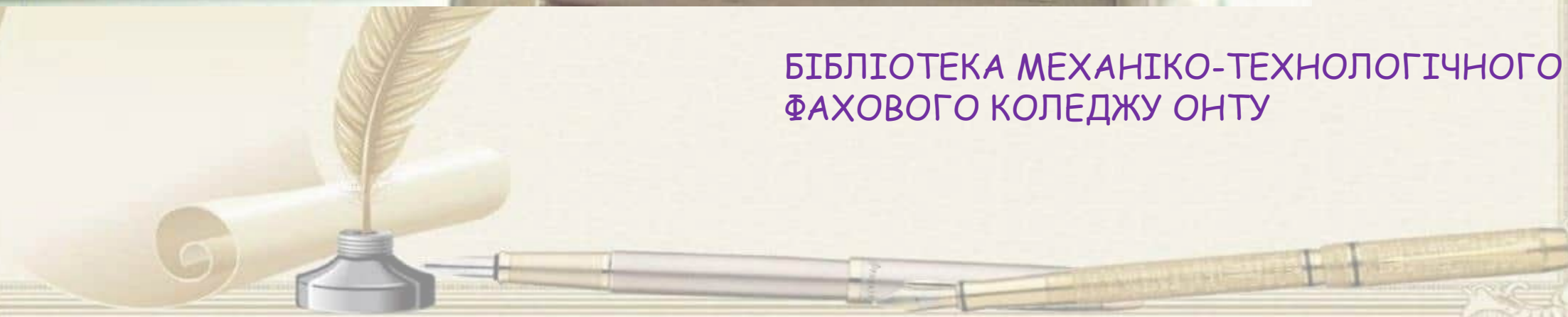
30 вересня — Всеукраїнський день бібліотек

"Бібліотека — це той храм,
де завжди народжується
і зберігається духовність."

©Василь Сухомлинський

БІБЛІОТЕКА МЕХАНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО
ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ ОНТУ

Що це за день?

Бібліотека — це одне з найдавніших культурних надбань людства, суть якого є незмінною протягом всієї історії. Бібліотеки й дотепер залишаються особливим місцем, де люди мимоволі стишують голос, і чутно лише шурхіт сторінок, а повітря неповторно пахне типографською фарбою, клеєм і трохи пилом — адже книги можуть зберігатися століттями і дарувати свою мудрість не одному поколінню читачів. Любов до книги властива нашому народу здавна, а важливість бібліотек для національної освіти, науки та культури є очевидною для держави. Тому в Україні встановлено особливе свято — Всеукраїнський день бібліотек, який ми щороку відзначаємо 30 вересня.

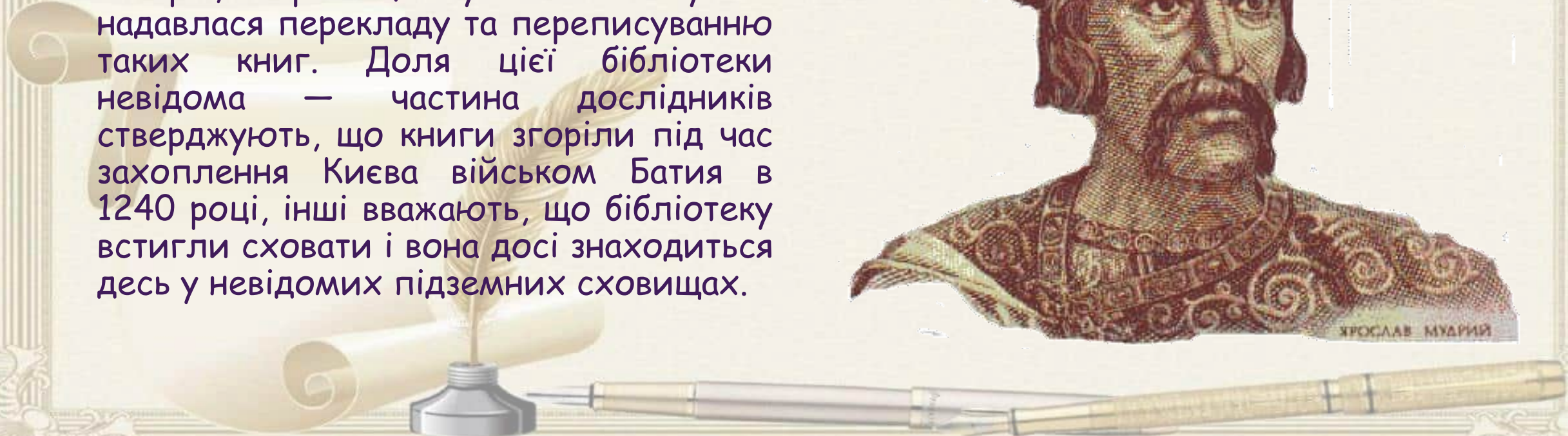
Як виникла ідея відзначати Всеукраїнський День бібліотек?

Бібліотеки на нашій землі почали створювати за часів Русі — в IX-XI століттях. Найчастіше зібрання книг розміщувалися в монастирях, церквах та школах, а їхнім наповненням займалися князі та священники. В той час з'явилася й цензура з боку духівництва — церковні книги популяризувалися й активно переписувалися, натомість апокрифічні, тобто не включені до церковного канону, могли заборонити. Окрім книг, у бібліотеках зберігалися державні документи та їхні копії.

Ярослав Мудрий

Збирання книг князь Ярослав Мудрий вважав вкрай потрібною справою, тому в 1037 році відкрив при соборі Святої Софії державну бібліотеку. Більшість книг у ній були релігійного змісту, але траплялися і філософські, природничі та інші твори, в тому числі іноземних авторів, при цьому велика увага надавалася перекладу та переписуванню таких книг. Доля цієї бібліотеки невідома — частина дослідників стверджують, що книги згоріли під час захоплення Києва військом Батия в 1240 році, інші вважають, що бібліотеку встигли сховати і вона досі знаходиться десь у невідомих підземних сховищах.

Наприкінці XVIII століття в Україні поширилося явище бібліофільства — багаті колекціонери, відшукуючи старі видання, збирали цінні колекції. Бібліотеки стали визнаним елементом в освіті, науці та культурі.

В процесі розвитку бібліотек в Україні не останнє місце займала громадська ініціатива — в 1829 році місцевою інтелігенцією було засновано публічну бібліотеку в Одесі, 1866 року — в Києві, 1886-го — в Харкові. Власні бібліотеки збирали різні заклади та об'єднання — музеї, архіви, наукові товариства, духовні семінарії.

Одеса (тепер Одеська національна наукова бібліотека)

Київ Терша публічна бібліотека

Роки Другої світової війни

Чималих збитків українські бібліотеки зазнали в роки Другої світової війни — евакуювати вдалося лише незначну частину фондів, тому багато цінних книг було вивезено окупантами або знищено вибухами та пожежами. Післявоєнне відновлення бібліотек стало важливою державною справою, як у питанні відновлення фондів, так і в аспекті підготовки спеціалістів. Тому одним з перших вищих навчальних закладів, що відновили свою роботу, став Харківський бібліотечний інститут, а його філію відкрили в Києві. На кінець 1950-х років в Україні вже функціонувало близько 80 тисяч бібліотек різних типів.

Часи незалежності

З моменту здобуття Україною незалежності змінилася й роль бібліотек в суспільному житті — від суто просвітницької та ідеологічної до культурологічної, інформаційно-комунікативної та наукової. Останнім часом вітчизняні бібліотеки переживають досить непростий період трансформації та пристосування до умов цифрового світу.

Всеукраїнський день бібліотек з'явився в нашому календарі в 1998 році — тоді в травні Президент підписав указ про встановлення цієї події. Її було засновано на підтримку ініціативи працівників бібліотечної сфери, а також як знак визнання незамінної ролі бібліотек у розвитку української науки, культури та освіти. Окрім цього, 30 вересня стало професійним святом для всіх бібліотекарів України.

Всеукраїнський День бібліотек в історії

- 1037 Князь Ярослав Мудрий заснував першу державну бібліотеку на території Софійського собору.
- 1866 Почала працювати Київська міська публічна бібліотека. За роки свого існування заклад змінив кілька назв, а з 2016 року носить ім'я Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого.
- 1918 В Україні засновано Національну бібліотеку Української держави, яка зараз відома як Національна бібліотека України імені Вернадського.
- 1935 В Харкові відкрився Державний бібліотечний інститут.
- 1995 Засновано Українську бібліотечну асоціацію (УБА), метою якої є розвиток бібліотечної справи, забезпечення якісного обслуговування читачів та захист інтересів своїх членів.
- 1998 Згідно з указом Президента України, щорічне святкування Всеукраїнського дня бібліотек встановлено на 30 вересня.

Яка з діючих бібліотек в нашій країні є найстарішою?

Це Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка, яку було засновано в 1608 році. Свого часу серед читачів цього закладу були відомі історичні персони, зокрема, легендарний гетьман Богдан Хмельницький.

Чи є в Україні пам'ятники, присвячені бібліотекам?

Так, у Києві є пам'ятний знак на честь першої бібліотеки, створеної Ярославом Мудрим. Його встановлено в 1969 році на території Софійського собору у вигляді брили з граніту із зображенням князя Ярослава та сторінки давнього літопису. Автор пам'ятника — український скульптор Іван Кавалерідзе.

Яка бібліотека в нашій країні є найбільшою?

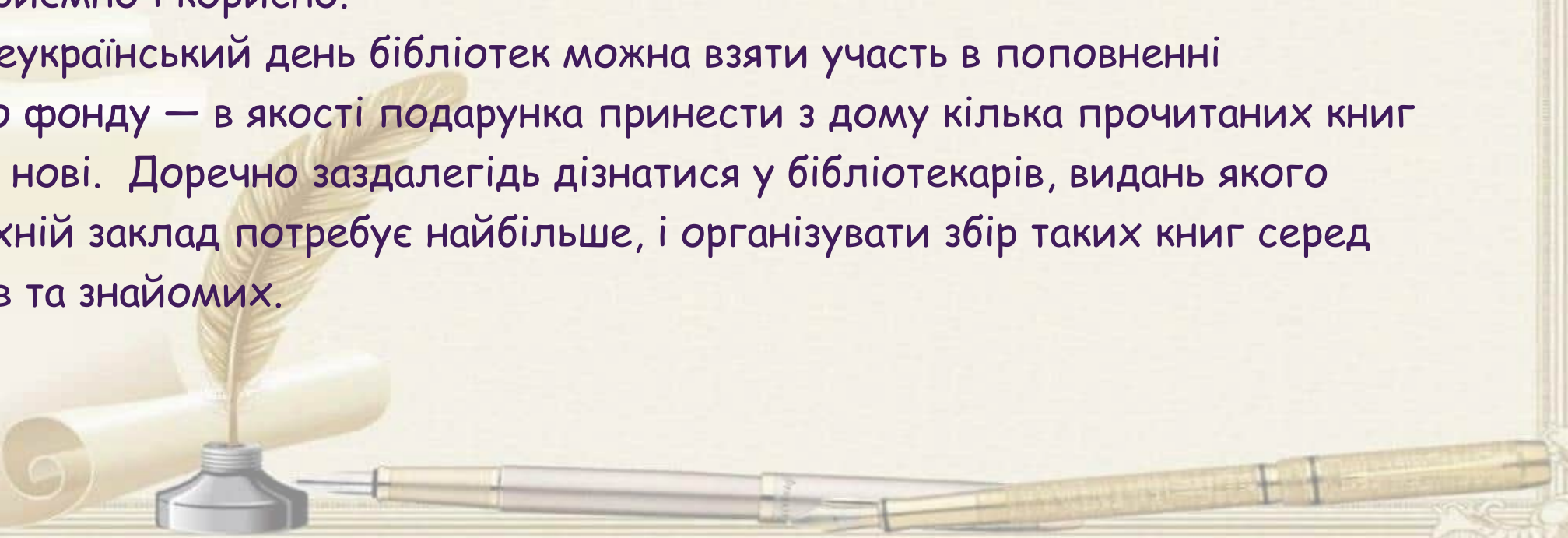
Це Національна бібліотека України імені Вернадського. За кількістю примірників книг та періодичних видань — 16 мільйонів — цей заклад перший в Україні та посідає 18 місце у світовому рейтингу.

Як відзначати Всеукраїнський День бібліотек?

Найлогічніший спосіб долучитися до цього свята — відвідати будь-яку місцеву бібліотеку, тим більше, що 30 вересня ці заклади влаштовують святкові заходи — виставки та презентації, а також розповідають про свою історію. Та й просто вибрати кілька книг зі стелажу або посидіти з цікавим журналом у читальному залі теж буде приємно і корисно.

Також у Всеукраїнський день бібліотек можна взяти участь в поповненні книжкового фонду — в якості подарунка принести з дому кілька прочитаних книг або купити нові. Доречно заздалегідь дізнатися у бібліотекарів, видань якого напрямку їхній заклад потребує найбільше, і організувати збір таких книг серед своїх друзів та знайомих.

Чому важливий цей день?

Часто люди вважають, що в часи Інтернету бібліотеки вже непотрібні, адже навчальні посібники, історичні документи та художню літературу можна знайти в електронному вигляді. Але мало хто знає, що більшість цих електронних книг створені завдяки бібліотекам — саме вони займаються їхнім оцифруванням та розміщенням у мережі. Крім того, виключно в бібліотеках можна знайти потрібні періодичні видання минулих років, деякі спеціалізовані довідники, а також літературні новинки, які в Інтернет-мережі коштують недешево. Тому бібліотеки досі залишаються універсальними закладами, де отримати необхідну інформацію може кожен громадянин, незалежно від соціального та майнового стану. А ще бібліотеки є місцем для спілкування та дозвілля — там проводяться літературні вечори, творчі конкурси, зустрічі з письменниками, психологами та іншими цікавими людьми. Для літніх людей, які не дуже товаришують з сучасними гаджетами, бібліотеки взагалі неможливо нічим замінити.

Цьогоріч День бібліотек ми відзначаємо в умовах воєнного стану. Уся країна об'єдналася для боротьби з рашизмом, а бібліотеки для своїх спільнот, громад та новоприбулих стали і точкою опори, і місцем сили, і простором для спільноти. Більшість бібліотек сьогодні не лише обслуговують користувачів, проводять культурно-просвітницькі заходи, забезпечують мешканців громади і переселенців достовірною інформацією, а й перетворилися на волонтерські центри допомоги Збройним Силам України і внутрішньо переміщеним особам.

Для потреб Армії бібліотекарі плетуть маскувальні сітки, шиють елементи військового спорядження, збирають книжки для військових, заготовляють для них продукти, готують їжу для бійців територіальної оборони, організують благодійний збір коштів, продуктів харчування та ліків.

Список літератури

- 1) Каракоз О. О. К 211 Історія книги : навч. посіб. / О. О. Каракоз. - Київ : Видавництво Піра-К, 2018. - 360 с.
- 2) Ковальчук Г. І. Рукописні книги та стародруки: Навчальний посібник / / Галина Ковальчук. - К., 2011. - 100 с., іл.
- 3) Запаско Я. П. Пам'ятки книжкового мистецтва: Українська рукописна книга. - Львів: Світ, 1995. - 480 с.
- 4) Запаско Я. Початки українського друкарства / Яким Запаско, Орест Мацюк, Володимир Стасенко. - Л., 2000. - 224 с.
- 5) <https://uk.wikipedia.org/wiki/> Електроний ресурс.
- 6) <https://daytoday.ua/podiya/> Електроний ресурс.
- 7) <https://dovidka.biz.ua/virshi-pro-myr-dlya-ditey/> Електроний ресурс.
- 8) <https://nlu.org.ua/> Електроний ресурс.
- 9) <https://www.dilovatova.com/> Електроний ресурс.